

Kafka's schatten in koffer

Strijd om papieren van schrijver Franz Kafka in Tel Aviv

Kafka geldt als één van de grote schrijvers van de vorige eeuw. Een koffer met zijn papieren komt nu eindelijk beschikbaar. Misschien zit er een nog onbekend verhaal tussen.

Door SEBASTIAAN KORT

AMSTERDAM, 12 JULI. Nu bekend is geworden dat in een bejaarden-flat in Tel Aviv een berg papieren is gevonden van de Tsjechische schrijver Franz Kafka, is de strijd erom losgebarsten. De documenten waren in het bezit van Esther Hoffe, voormalig secretaresse van Kafka's vriend Max Brod. Hoffe overleed onlangs op 101-jarige leeftijd in een flatje in Tel Aviv. Kafka-vorsers vrezen dat de papieren in slechte staat zijn, omdat Hoffe al jaren in een vochtig appartement woonde, in het gezelschap van tientallen honden en katten.

Franz Kafka (1883-1924) wilde dat al zijn manuscripten na zijn

dood werden verbrand. Max Brod negeerde deze laatste wil, en liet het werk van zijn vriend, met onder meer *Het proces* en *Metamorfose*, uitgeven. Omdat Kafka echter nooit wat afmaakte – zijn roman *Het slot* eindigde oorspronkelijke midden in een zin – heeft Max Brod zelf het een en andere geredigeerd aan het werk dat tot de klassiekers van de twintigste-eeuwse literatuur is gaan horen. De papieren in Tel Aviv – zo hopen de kenners – kunnen wellicht ophelderen waar Kafka ophield en de redactie van Brod begon.

Brod stopte de papieren in twee koffers en smokkelde ze uit Praag, vlak na de Duitse inval van 1939. Na Brods dood in 1968 kreeg Hoffe de documenten. Zij weigerde om ze te verkopen of aan een museum te schenken. Nu hebben haar dochters de papieren geërfd en is het lobbyen begonnen.

Ulrich von Bilov van het Archief van Duitse Literatuur (ADL) liet in de Israëliëse krant *Haaretz* weten dat tussen de papieren waarschijnlijk een manuscript zit van *Hochzeitsvorbereitung auf dem Lande*, een

verhaal dat Kafka tussen 1907 en 1908 schreef. Von Bilov verwacht dat Hoffe's appartement in Tel Aviv, waarin zich de documenten nu nog bevinden, „een literaire schatkamer” is en is wil de papieren graag kopen. Het ADL heeft al veel andere bijzondere Kafka-parafernalia in zijn bezit. Naast het ADL is ook Kafka's Duitse uitgever Klaus Wagenbach in het materiaal geïnteresseerd.

Als het echter aan de Israëliëse rijksarchivaris Yehoshua Freundlich ligt, blijven de papieren binnen de landsgrenzen van Israël. In *Haaretz* liet hij weten dat „hij eist dat geen enkel materiaal dat aan Kafka gelinkt kan worden het land verlaat”. Om de stelligheid van de Israëliëse staat te illustreren vermeldde Freundlich dat de vorige rijksarchivaris in 1974 mevrouw Hoffe op vliegveld liet arresteren toen ze probeerde met een deel van Kafka's paperassen het land te verlaten. Freundlich beroept zich op een wet die verbiedt dat een document dat van historische waarde is voor het Joodse volk, uit Israël mag worden weggevoerd.